

Viktig
bidrag til
ID-arbeid

SIDE 3

Bred
kompetanse
under ett tak

SIDE 6

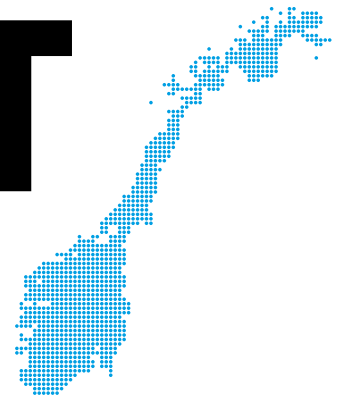
Sammen
utvikler vi
ID-Norge

SIDE 8

Store ID-
utfordringer
i samfunnet

SIDE 12

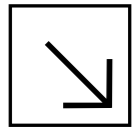
NASJONALT ID-SENTER

Det er viktig å finne ut
hvem folk er

Nasjonalt ID-senter

«Tilliten til dokumenter er helt sentral for det norske samfunns eksistens»

Sitatet er hentet fra en dom i Oslo tingrett i 2006. Det er svært viktig å kunne stole på dokumenter som folk benytter til å identifisere seg med. Falske ID-dokumenter kan utløse rettigheter vedkommende ikke har krav på, og kan gi muligheter til kriminell virksomhet.

Nasjonalt ID-senter er tre år. Gjennom våre samarbeidspartnere og egne erfaringer ser vi at ID har økt fokus. Det er store forventninger til oss, og vi vil gjøre vårt ytterste for å innfri dem.

For å redusere de samfunnsmessige konsekvenser av bruken av falsk identitet samarbeider vi mest med utlendingsforvaltningen og politiet. For at vi skal kunne styrke arbeidet med å avklare identiteten til utlendinger som kommer til Norge, samhandler vi stadig oftere også med andre offentlige og private aktører. Vi erfarer at det er et stort behov for helhetlig ID-arbeid i samfunnet.

Antallet utlendinger som søker seg til Norge, øker både fra EU og resten av verden. Dermed blir arbeidet med identitet og identitetsavklaring stadig viktigere. Det er et internasjonalt fokus på å forbedre rutinene, slik at myndighetene kan bruke tid og ressurser på saker der det er identitetstvil. Det skal sørge for at andre kan passere landegrensene raskere eller få sine rettmessige tjenester raskere levert. Dette gjøres blant annet ved å utvide bruken av ny og sikker teknologi. Vi tror at biometriske løsninger vil bidra til bedre ID-arbeid, og dermed føre til mindre juks.

Nasjonalt ID-senter skal være en åpen og serviceinnstilt organisasjon med eksperter som brenner for ID-arbeid.

Vår viktigste oppgave er å bidra til å finne ut hvem folk er!

Arne Isak Tveitan

VIKTIG BIDRAG TIL ID-ARBEID

Etter tre års drift har Nasjonalt ID-senter vist at vi er et viktig bidrag for å sikre best mulig ID-arbeid i Norge.

Et navn forplikter. Nasjonalt ID-senters hovedoppgave er å bistå offentlige aktører i hele forvaltningen. Vi ser blant annet at antallet saker med forfalsket ID-er er økende. Det skaper utfordringer som må løses på tvers av etater og enheter.

Nasjonalt ID-senter har søkt seg inn i rollen for å bringe disse kompetansemiljøene sammen. Det gir oss muligheten til å lære av hverandres suksesser og feiltrinn, slik at ID-arbeidet forsterkes i flest mulige ledd.

Et av målene for Nasjonalt ID-senter er å heve kvaliteten i ID-arbeidet som gjøres på 1.- og 2.-linjenivå. Likeledes er det å vurdere personers identitet på 3.-linjenivå også en viktig del av vårt arbeid. Viktige verktøy er avansert teknisk utstyr og et laboratorium av høy internasjonal klasse.

I 2009 var situasjonen en annen. Den gang var det et stort behov for et mer målrettet ID-arbeid i utlendingsforvaltningen. Altfor mange mennesker forble uidentifiserte, og det var hyppige voldsepisoder blant frustrerte flyktninger i mottak. Myndighetene så behovet for nødvendige tiltak. I en regjeringens beslutning sommeren 2009 ble det derfor bestemt å opprette et eget kompetansesenter for ID-arbeid. Et drøyt år senere så organisasjonen, som siden skulle få navnet Nasjonalt ID-senter, dagens lys.

Fram til da var det kun Kripes og Politiets utlendingsenhet som hadde egne ID-miljøer. Det var derfor knyttet store forventninger til den nye organisasjonen. Men man kan ikke etablere et nytt ekspertorgan uten å rekruttere

eksperter. Første skritt ble å knytte til seg norske og utenlandske fagpersoner innen dokument- og personkunnskap. Samtidig var det åpenbart at antallet dokumentgranskerstillinger på det høyeste nivået, 3.-linjen, måtte økes. Hele 312 personer søkte på de utlyste stillingene, men kun 8 fikk begynne på utdannelsen. Etter to år med krevende teoretiske og praktiske studier ble kullet med de nye dokumentgranskerne uteksaminert høsten 2013.

Deres bidrag gir Nasjonalt ID-senter en langt bredere slagside enn tidligere. Samtidig har behovet for ID-arbeid stadig økt. I dag ser et voksende antall aktører i både privat og offentlig sektor behovet for et tett og grundig samarbeid. Også den nye regjeringen omtalte behovet for dette arbeidet konkret i sin regjeringsplattform. De mange fagekspertene hos Nasjonalt ID-senter er motiverte og sultne på å fortsette dette arbeidet.

Vi ser blant annet at antallet saker med forfalsket ID-er er økende. Det skaper utfordringer som må løses på tvers av etater og enheter.

Arne Isak Tveitan, leder

Wenche Bjørngaard, kommunikasjonssjef

Zybelin Beck, seksjonsleder ID-person

Per O. Haddal, seksjonsleder ID-dokument

Liv Toril Bloch, administrasjonssjef

Nasjonalt ID-senter

- ▶ Offentlig ekspertorgan som jobber med identitet og dokumenter innen utlendingsfeltet
- ▶ Etablert i 2010
- ▶ Underlagt Politidirektoratet
- ▶ Ekspertorganets 35 ansatte holder til i Oslo sentrum
- ▶ Skal bidra til å hjelpe mennesker med uavklart identitet, slik at de får de rettighetene de har krav på
- ▶ Skal også bidra til å stoppe dem som har falsk ID og kriminelle hensikter

BRED KOMPETANSE UNDER ETT TAK

Nasjonalt ID-senter rommer et av Norges mest sammensatte kompetansemiljøer innen ID-arbeid.

Å vurdere dokumenters ekthet, utvikle metoder for verifisering av identitet og lære opp annet myndighetspersonell er eksempler på oppgaver som ansatte ved Nasjonalt ID-senter utfører.

Kontroll av ID-dokumenter står sentralt i ID-arbeidet. Siden oppstarten i 2010 har Nasjonalt ID-senter utviklet det best utstyrte dokumentlaboratoriet i Norge, som også holder et høyt internasjonalt nivå. Elleve dokumentgranskere, hvorav åtte er internt utdannet, er tilknyttet laboratoriet. Oppgaven deres er å vurdere og avgjø-

re ektheten av alle typer ID-dokumenter fra hele verden. I tillegg skal de prøve å rekonstruere hvordan forfalskninger er utført. Hvilke typer utstyr er brukt, og hvor er produksjonsstedet? Dette er som regel sentrale spørsmål i etterretningsarbeidet i enkeltsaker, og ofte blir funnene viktige puslespillbiter i kartleggingen av større nettverk.

Men i mange tilfeller finnes det ikke ID-dokumenter. Eller det finnes ekte dokumenter, men fester seg tvil til opplysningene i dem. I slike saker trenger vi andre

verktøy for å fastslå identiteten. En økt satsing på biometri og ansiktsgjenkjenning vil forenkle denne type arbeid. Biometri er derfor et viktig satsingsfelt, og Nasjonalt ID-senter bidrar til økt kunnskap om utviklingen innen teknologien og til hvordan man kan ta den i bruk på best mulig måte.

Nasjonalt ID-senter bistår også politikere og øvrige beslutningstakere med å vurdere regelverksendringer. Det gjøres for å avdekke mulighetene for misbruk og for å sørge for at retningslinjene alltid er mest mulig praktisk gjennomførbare.

Siden oppstarten i 2010 har Nasjonalt ID-senter utviklet det best utstyrte dokumentlaboratoriet i Norge, som også holder et høyt internasjonalt nivå.

Skal styrke infrastrukturen

Myndighetspersoner på 1.- og 2.-linjenivå i blant andre UP, i politidistriktene og ved norske ambassader trenger jevnlig påfyll med informasjon om nye trender og funn, slik at de er best mulig rustet til å ta riktige avgjørelser. Våre medarbeidere holder en rekke kurs for disse. Topp moderne utstyr og et stort kollegium gir kursholderne de best tenkelige forutsetninger for å vurdere dokumenter og verifisere identiteter. Parallelt med undervisningen utarbeider vi jevnlig rapporter om utviklingstrekk for de samme brukerne.

Målsettingen er å fortsette denne opplæringen, slik at infrastrukturen i ID-arbeidet forsterkes. Vi ønsker i særlig grad å rette fokuset mot 2.-linjenivå.

OMFATTENDE FAGOMRÅDE

ID-arbeid er et bredt fagfelt som angår langt flere enn UDI og Politiets Utlendingsenhet. Her er tall og fakta som illustrerer noe av omfanget.

Stort og komplekst identitetsarbeid

Identitetsarbeidet innen utlendingsfeltet er stort og komplekst, med mange aktører i samfunnet som jobber med identitetsfastsettelse i en eller annen form.

Arbeidstilsynet stiller krav om ID-kort for alle som jobber i renhold og bygg og anlegg for å identifisere hvem arbeidstakerne er og hvem de jobber for. De opplever økt omfang av misbruk av disse ID-kortene.

Skatteetaten har blant annet ansvar for å utstede skattekort. I den forbindelse utfører 42 utvalgte skattekontor i landet ID-kontroll av utlendinger som skal ha D-nummer for å få skattekort eller fødselsnummer ved innflytting.

NAV foretar i mange tilfeller vurderinger av utlendingers identitet. Korrekt ID skal være en forutsetning for at det gis riktig ytelse til riktig person.

Bankene skal sikre at de kjenner riktig identitet ved bistand med transaksjoner eller ved opprettelse av kundeforhold i banken. Det er en stor variasjon mellom bankene og innad i dem når det gjelder bevissthet, risikovurdering, kompetanse og forutsetninger for å kunne foreta reelle ID-vurderinger.

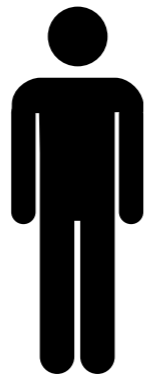
Brønnøysundregistrene skal se til at foretak blir registrert på korrekt ID. **Trafikkstasjoner** gjennomfører ID-kontroll ved utstedelse av førerkort.

Nasjonalt organ for kvalitet i utdanningen (NOKUT) har ansvaret for å godkjenne høyere utdanning tatt i utlandet. Fra land der det er vanskelig å få sikker informasjon direkte fra læresteder og myndigheter, kan det oppstå problemer med å verifisere dokumenter.

Statens autorisasjonskontor for helsepersonell (SAK), må kunne kontrollere og forsikre seg om at identiteten til den som ønsker å bli lege eller helsefagarbeider er korrekt, og at alle papirer som fremlegges er ekte.

80%

Det er avdekket at det er flest menn som bruker falske identitetsdokumenter, dvs. ca. 80 % av totalen. Men nesten halvparten av dem som ble avslørt for bruk av impostordokumenter, var kvinner.

Italia på topp

I 2012 var de fleste identitetsdokumentene som ble avdekket som falske, fra land i EU/EØS. Italienske dokumenter toppet statistikken.

Flest falske pass

De fleste dokumenter som ble avdekket som falske i 2012, var pass. Denne dokumenttypen utgjorde over 40 % av alle dokumenter som ble avdekket som falske.

659 med falsk ID

Statistikken viser at 659 personer ble avdekket for bruk av 718 falske identitetsdokumenter i 2012, men mørketallene er store. Noen personer hadde dermed flere falske identitetsdokumenter for å støtte opp om sin falske identitet.

Look-a-like-papirer

Det er en økning i saker der personer som er bosatt i Norge, låner ut sine ID-dokumenter til tilretteleggere. ID-dokumentene brukes deretter som look-a-like-papirer.

Stor andel albanere

I Oslo politidistrikts Alias rapporten 2011 fremkommer det at politidistriktet sammen med Skatteetaten har verifisert over 500 falske identiteter registrert i folkeregisteret. Disse er hovedsakelig albanere. 10 % av dem er identifisert. Flere av dem hadde tidligere søkt asyl i Norge og enten returnert etter avslag eller blitt utvist og uttransportert. Flere reiste mest sannsynlig aldri ut av Norge etter endelig avslag på asyl.

Kilder: Rapportene Behov for felles innsats - Identitetsproblematikk og identitetsvurderinger knyttet til utlendingers identitet, (UDI 2013) - Og Aliasrapporten 2011, Oslo politidistrikt, Utlendings- og forvaltningsseksjonen

102183 VISUMSØKNADER

I første halvår av 2013 mottok UDI og utenriksstasjonene 102 183 søknader om visum. 88 577 av dem ble innvilget. I samme periode i fjor fikk 69 099 av 83 640 søkere innvilget visum.

RUSSLAND PÅ TOPP

Innvilgede visumsøknader fra land med flest søkere i første halvår i år, sammenliknet med samme periode i fjor:

	2012	2013
Russland	30758	24190
Kina	21765	14335
Filippinene	6699	5015
India	5677	4391
Thailand	4737	4237
Ukraina	3586	3040
Sør-Afrika	1358	1271
Indonesia	1295	691
Uganda	1086	882
Aserbajdsjan	913	825

Fra januar til juni

Krav til finansnæringen

Finansnæringen plikter i henhold til hvitvaskingsloven §§ 6 og 7 å sikre at de kjenner rett identitet ved bistand med transaksjoner eller ved opprettelse av kundeforhold i den enkelte bank. Ved etablering av kundeforhold skal rapporteringspliktige (bankene) kreve gyldig legitimasjon av kunden.

ID-saker hos NAV

Alle personer som har fremlagt krav om ytelse fra NAV, eller som mottar oppfølging, må identifisere seg med fødselsnummer eller D-nummer. Riktig identitet er en forutsetning for at det gis rett ytelse til rett person.

Utfordring i beskyttelsessaker

90 % fremlegger ikke ID-dokumenter ved søknad. Mange søkere kommer fra land hvor den type dokumenter ikke anses å ha særlig stor grad av notoritet/troverdighet. Det er også noen søkere som kommer fra land som mangler en fungerende sentraladministrasjon og ikke har mulighet til å skaffe slike dokumenter.

1 av 10 uten sannsynliggjort identitet

I prosent av behandlede søknader viser tallene for perioden 2009 til 2012 følgende om identiteten til asylsøkere:

UDI-dokumentert identitet: 8 %
Ikke sannsynliggjort: 10 %
Sannsynliggjort identitet 82 %
90 prosent av alle asylsøkere hvor utlendingsmyndighetene har tatt stilling til identitet, har enten sannsynliggjort eller dokumentert identiteten sin. I kun 10 % av sakene har asylsøkeren ikke sannsynliggjort identiteten sin.

Utvidet bruk av biometri

I dag utnyttes ikke mulighetene biometri gir for å kunne bekrefte identitet på en bedre måte ved innreise og opphold i landet. Bruk av biometri er innført som ett av flere tiltak innen Schengen-samarbeidet, og det er mulig å benytte biometri innenfor dagens regelverk på en bedre måte. Nasjonalt ID-senter mener at både politiet og andre aktører innen utlendingsfeltet kan bli bedre på dette, blant annet gjennom bedre utnyttelse av eksisterende databaser, sentral lagring og gjennom en pilot for ansiktsgjenkjenning.

Biometri i Schengen

I Schengen-området er det innført flere biometriske systemer. I en rapport fra i år har Nasjonalt ID-senter undersøkt i hvilken grad biometri kan utnyttes bedre i norsk utlendingsforvaltning. Med bakgrunn i den mener Nasjonalt ID-senter blant annet at opplæringsarbeidet i politiet og utenriks-tjenesten bør styrkes, og foreslår et pilotprosjekt der man prøver ut håndholdte mobile enheter som kan brukes av politi i operativ tjeneste til å kontrollere biometri.

1 av 20 asylsøkere med dokumentert identitet

Av 39 158 realitetsbehandlede asylsøknader i perioden 2009-2012 hadde 2112 asylsøkere dokumentert sin identitet. I 3089 asylsaker var det ikke registrert opplysninger om identitet. 2775 hadde ikke sannsynliggjort sin identitet. I 8726 saker var det ikke tatt stilling til identiteten, mens 22 816 asylsøkere hadde en sannsynliggjort identitet.

4968 FLERE ASYLSØKERE

I første halvår av 2013 er det kommet 4968 asylsøkere til Norge. Det er 17 prosent flere enn i samme periode i fjor, da det kom 4262 søkere.

Folkeregisterets ansvar

Folkeregisteret har ansvaret for registrering av riktig identitet i Norge, og Arbeids- og velferdsetaten legger disse opplysningene til grunn.

Førstelinjekontroll

Her kontrolleres ikke bare originale ID- og reisedokumenter, men også personkontroll av dokumentinnehaver. Kontrollen er krevende, den skjer under tidspress og med begrensede tekniske hjelpemidler, og er ofte basert på en forutgående profilering. En god førstelinje krever særlig kompetanse i helhetlig ID-kontroll.

Andrelinjekontroll

Andrelinjen har godt utstyr for dokumentundersøkelser og god tilgang på referanseinformasjon. Høyt kvalifiserte spesialister samarbeider tett med førstelinjen og finnes i PU, ved enkelte politidistrikt og på de største flyplassene.

Tredjelinjekontroll

På tredjelinjen foretas det sakkyndige ekthetsvurderinger av alle typer ID-/reise- og underlagsdokumenter, rekonstruksjoner, eksperimenter og metodeutvikling. Tredjelinjen representerer bindeleddet til det internasjonale fagmiljøet og driver utstrakt opplærings- og formidlingsvirksomhet.

105 143 ID-KORT

Det er blitt utstedt 105 143 ID-kort for bygg- og anleggsbransjen i perioden 1. januar til 1. september 2013.

6153 DOKUMENTER

Nasjonalt ID-senter har per november 2013 lagt inn 6153 eksempel-dokumenter i vårt interne referansesystem. Informasjonen deles med dokumentgranskerne i Kripos, på Gardermoen, i Oslo politidistrikt, i PU og i visumenheten i UDI.

250 000 HENVENDELSER

I 2012 fattet UDI 99 100 vedtak, administrerte 18 050 mottaksplasser fordelt på 105 mottak, svarte på nærmere en kvart million henvendelser fra brukerne, og tok imot 25 000 besøkende i Servicesenteret. Saksbehandlingstiden gikk ned for nesten alle sakstyper, og antall saker som ventet på behandling, ble redusert.

39 800 EØS-BORGERE VILLE ARBEIDE

De fleste av dem som kom til Norge for å arbeide, kom fra EØS-området. EØS-borgere trenger ikke søke oppholdstillatelse for å arbeide her, men må registrere seg hos politiet. 39 800 personer valgte å registrere seg som arbeidstaker, arbeidssøker, selvstendig næringsdrivende eller tjenesteyter. Den klart største gruppen kom fra Polen, etterfulgt av personer fra Litauen og Romania.

Vi videreutdanner politiet

Per 1. november 2013 har nesten samtlige politidistrikt fått undervisning i ID-arbeid. I 2013 har omtrent 360 politi-ansatte fått ID-opplæring. I tillegg har vi undervist ansatte ved utenriksstasjoner, ved Kystvakten og i Utrykningspolitiet.

SAMMEN UTVIKLER VI ID-NORGE

ID-nettverket er landets viktigste møteplass for offentlige virksomheter som ønsker å styrke sitt ID-arbeid.

Nasjonalt ID-senter er sterkt brukerstyrt. Det er offentlige virksomheters utfordringer til ID-vurderinger som avgjør satsingsområdene. Mange av brukerne har tilnærmet identiske utfordringer. Problemet fram til nylig har imidlertid vært at arbeidsmåten deres har vært sterkt silopreget. Aktører har jobbet med et tema på hver sin tue, med lite kjennskap til andre virksomheters arbeid og erfaringer innen det samme temaet.

Det ligger i kongestanken til Nasjonalt ID-senter å endre dette. Visjonen er å være det ledende faglige nettverket for ID-spørsmål i offentlig sektor. Organisasjonen skal bidra til å høyne kvaliteten, kompetansen, informasjonsutvekslingen og metodeutviklingen innen identitetsarbeid i Norge. Nasjonalt ID-senter og UDI etablerte derfor ID-nettverket for offentlig sektor og finansnæringen i 2013. ID-nettverket består av representanter fra UDI, Politidirektoratet, Vegdirektoratet, Skatteetaten, NAV, Arbeidstilsynet, Finans Norge, Brønnøysundregistrene, Romerike politidistrikt og Nasjonalt ID-senter.

I møtene kartlegges utfordringene i ID-arbeidet som gjøres av de ulike aktørene. Mange av dem står overfor felles problemstillinger, men arbeidsmetodene for å finne løsninger varierer. ID-nettverket er en viktig arena for medlemmene til å utveksle både best praksis og blindspor. På den måten bidrar forumet til at man får et mer koordinert arbeid med identitetsproblematikk og vurderinger av identitet.

Nasjonalt ID-senter fungerer som et

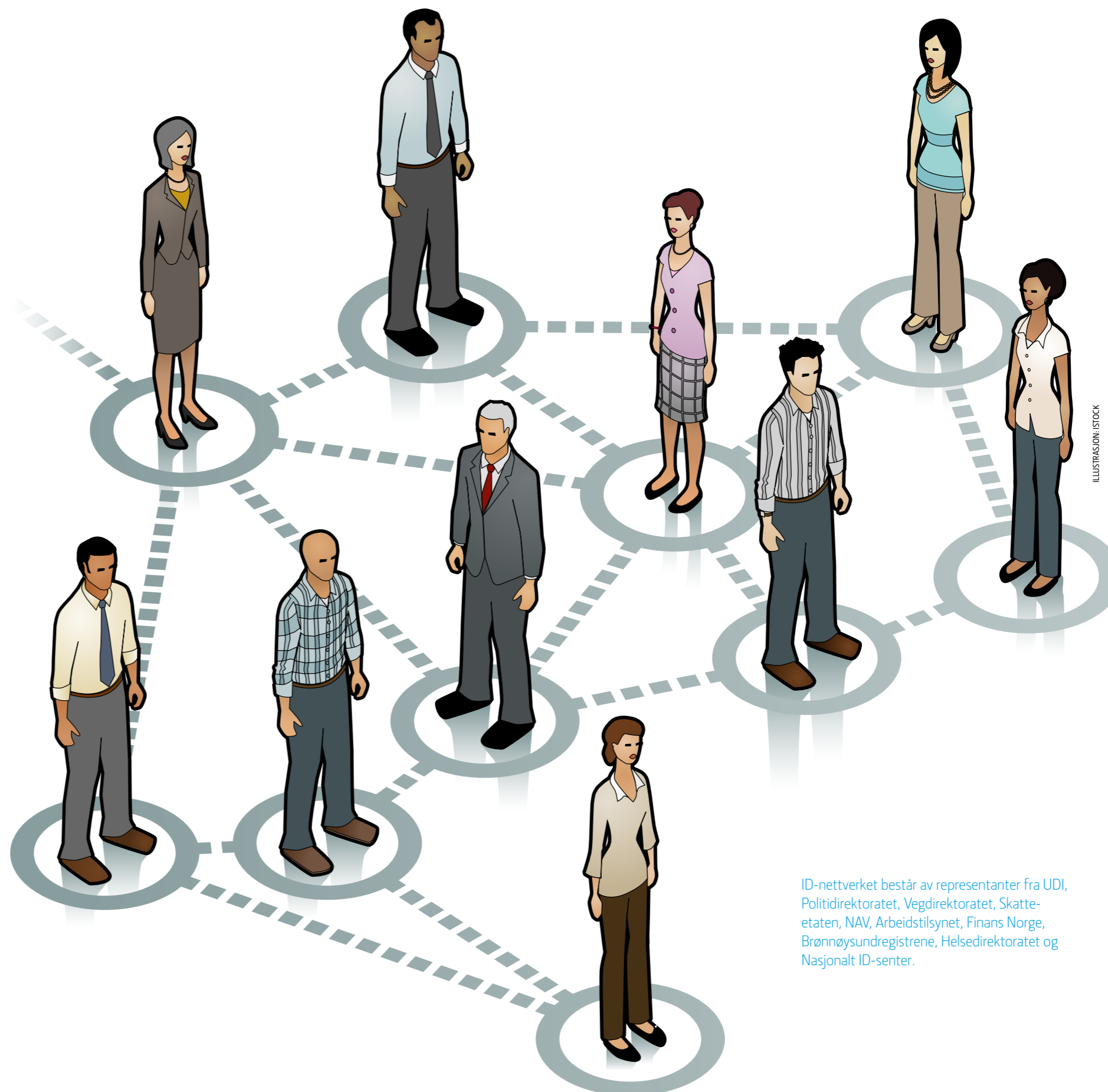
viktig bindeledd i ID-nettverket. Organisasjonen drar veksler på erfaringer fra sitt arbeid i Norge og fra UD's stasjoner rundt om i verden. Kompetansen deles med ID-nettverkets medlemmer. Dermed blir det enklere for forumet å utvikle og formidle viktig kunnskap om ID-arbeidet som utføres i 1.-linjen og generelt i virksomhetene.

Flere brukere

Nasjonalt ID-senter er et faglig selvstendig forvaltningsorgan. Senteret har utvidet fagmiljøet betraktelig siden etableringen i 2010, samt utviklet nye metoder og verktøy for ID-fastssettelse. Parallelt er det naturlig at også antallet brukere har økt. Mens det i oppstarten kun var aktører tilknyttet utlendingsforvaltningen, inkluderer dagens liste også offentlige aktører innen områder som blant annet helse, arbeid/skatt og politi, samt private aktører, som finansnæringen.

Gode alternativer

Hva bør være verifisert ID i Norge? Det er én konkret problemstilling som ID-nettverket ser nærmere på. EU-regler ligger nemlig an til å forby bankkort og førerkort som gyldig ID innenfor Schengen-området. ID-nettverket kartlegger derfor aktuelle alternativer, og ser på hvilke utfordringer som følger med.

ILLUSTRASJON: ISTOCK

ID-nettverket består av representanter fra UDI, Politidirektoratet, Vegdirektoratet, Skatteetaten, NAV, Arbeidstilsynet, Finans Norge, Brønnøysundregistrene, Helsedirektoratet og Nasjonalt ID-senter.

STORE ID-UTFORDRINGER

Klargjøring av utlendingers identitet er en av de største utfordringene på utlendingsfeltet. Her får du en oversikt over aktører som vi bistår i arbeidet deres med å verifisere sikker identitet.

UTENRIKSDEPARTEMENTET

Utenriksstasjonene fatter førsteinstansvedtak i visumsaker og er saksforberedende instans for alle saker fremmet utenfor Norge. Enkelte fatter vedtak i visse typer oppholdssaker, og deltar i arbeidet med retur av personer uten lovlig opphold. De har i tillegg oppgaver knyttet til verifisering av opplysninger i oppholds- og asylsaker.

UTLENDINGSDIREKTORATET

UDI behandler flere tusen søknader om opphold hvert år, og har behov for mye informasjon om dokument situasjonen i landet søkeren kommer fra. UDI er også avhengig av solid ID-arbeid i UD og på utenriksstasjonene, siden de ofte trenger bistand fra disse instansene i arbeidet med avklaring av identitet, verifisering av dokumenter og returarbeid.

POLITIET

Politiet jobber ofte med ID-spor i straffesaker. De avdekker illegal innvandring, ulovlig opphold og grensoverskridende kriminalitet. For å utføre den jobben best mulig er politiet avhengig av at det innledningsvis er utført god kontroll av identitet i for eksempel forbindelse med søknad om oppholdstillatelse. For Politiets Utlendingsenhet (PU) er rask avklaring av identitet vesentlig for effektiv retur ved endelig avslag på opphold i Norge. Sikkerhetsmessige hensyn gjør det også viktig at rett identitet avklares så fort som mulig, slik at Norge ikke oppfattes som et fristed for personer som vil holde identiteten sin skjult.

ARBEIDSTILSYNET

Det er også mange aktører utenfor politi- og utlendingsforvaltningen som daglig jobber med menneskers identitet. Alle virksomheter som utfører arbeid på bygge- og anleggsplasser, både norske og utenlandske, er pålagt å utstyre sine arbeidstakere med ID-kort. Hensikten er å identifisere både hvem de er og hvem de arbeider for.

BRØNNØYSUNDREGISTRENE

Vil man opprette et foretak, må det registreres på korrekt identitet i Brønnøysundregistrene. Dersom det opprettes foretak i Brønnøysundregistrene ved bruk av falske legitimasjonsdokumenter, vil det kunne bidra til å etablere falske/fiktive arbeidsforhold, som muliggjør organisert trygdemissbruk (fiktive arbeidsforhold som grunnlag for sykepenger, fødselspenger og eventuelt etterfølgende stønader som arbeidsavklaringspenger (AAP) og uførepensjon).

SKATTEETATEN

Det er Skatteetaten som er ansvarlig for et fullstendig og oppdatert folkeregister. Folkeregisteret omfatter nøkkelopplysninger om alle personer som er eller har vært bosatt i Norge. Registrering i Folkeregisteret legges blant annet til grunn for utstedelse av identitetsdokumenter. Oppføringen i Folkeregisteret legges også til grunn ved utbetaling av ytelser og stønader og i forbindelse med tillatelser som gis. Det er derfor viktig å sørge for god kontroll ved førstegangsregistreringen (innrulleringen) for å unngå falske/fiktive identiteter i Folkeregisteret.

VEGVESENET

Vegvesenet gjennomfører ID-kontroll ved utstedelse av førerkort. Hvis noen bruker en annens ekte ID-dokument for å forfalske et førerkort, utstedes det et ekte førerkort med personalia knyttet til en eksisterende person, men med foto av feil person. Dette er et kjent problem, der trafikketaten ved utstedelse av førerkort er svært utsatt.

FINANSNÆRINGEN

I finansnæringen er bankene forpliktet til å kjenne identiteten til kundene sine, og når det opprettes nye kundeforhold, kreves det gyldig legitimasjon fra kunden. Det stilles for eksempel en rekke krav til legitimasjonsdokumentene i hvitvaskingsforskriften. Hos den enkelte aktør skal det være rutiner om legitimasjonskontroll som er satt opp i henhold til de krav som foreligger i hvitvaskingslovverket. Finansnæringen legger i stor grad til grunn de identitetsvurderinger som er gjort av UDI.

NAV

Arbeids- og velferdsetaten ble etablert 1. juli 2006. Som et resultat av det er det etablert NAV-kontorer i alle kommuner og mange bydeler. Ved NAV-kontorene oppstår det av og til spørsmål om vurdering av utlendingers identitet. Alle personer som har fremlagt krav om ytelser, eller som mottar oppfølging, må identifisere seg med fødselsnummer eller D-nummer. Riktig identitet er en forutsetning for at det gis rett ytelse til rett person. Folkeregisteret har ansvaret for registrering av riktig identitet i Norge, og Arbeids- og velferdsetaten legger disse opplysningene til grunn.

SAK

Statens autorisasjonskontor for helsepersonell må kunne kontrollere og forsikre seg om at identiteten til den som ønsker å bli lege eller helsefagarbeider, er korrekt, og at alle papirer som fremlegges, er ekte. Det finnes eksempler på leger som har operert med både falsk identitet og falske eksamenspapirer i Norge.

FORNØYDE BRUKERE

Vi har mange samarbeidspartnere. Her deler noen av dem sine betraktninger rundt hvilken nytte de har av - eller ser i - Nasjonalt ID-senter.

Nasjonalt ID-senter styrker PSTs kompetanse

POLITIETS SIKKERHETSTJENESTE ser det er av samfunnsmessig stor betydning å kjenne rett identitet på personer som reiser inn og ut av Norge - og hvem som oppholder seg i landet. Det forutsetter at kontrollen er god, og at bruk av falske ID-dokumenter oppdages i størst mulig grad. PST er derfor opptatt av at 1.-linjekontrollen skal være så god som mulig. Vi ser det som meget positivt at Nasjonalt ID-senter bygger kompetanse og ekspertise innen dette området, og nå vil kunne gi verdifull opplæring til andre relevante aktører.

Roger Berg, assisterende PST-sjef

Foto: Thomas Fredriksen

Kurs for UD- og ambassadepersonell

UTENRIKSDEPARTEMENTET er ansvarlig for utlendingsforvaltningens 1.-linje i utlandet. Norske utenriksstasjoner vil i 2013 motta over 200 000 søknader om visum og om lag 25 000 søknader om oppholdstillatelse. Det er en utfordring for utenriksstasjonene å foreta person- og dokumentkontroll i disse sakene. Nasjonalt ID-senter har etter opprettelsen bidratt med sin kompetanse i ID-kontroll på UD's ulike kurs og samlinger for ambassadepersonell. I tillegg ble det i 2013 startet et prosjekt med ytterligere målrettet opplæring i person- og dokumentkontroll ved utvalgte utenriksstasjoner. Utenriksdepartementet er svært fornøyd med samarbeidet med Nasjonalt ID-senter.

Kristina Mørk Bjørvik
seniorrådgiver, UD

Forebygger sosial dumping

ARBEIDSTILSYNET jobber for å forebygge sosial dumping i norsk arbeidsliv. Vi stiller krav om ID-kort for alle arbeidstakere som jobber i renhold og bygg og anlegg, for å identifisere hvem de er, og hvem de jobber for. I dag er det eksempler på misbruk av disse ID-kortene. Nasjonalt ID-senter har en sentral rolle når det gjelder problemstillinger knyttet til identitetsmisbruk i Norge, og for å iverksette nødvendige tiltak. Det vil ha stor verdi at Nasjonalt ID-senter som spesialmyndighet avklarer de nasjonale føringene for hva et ID-kort skal være, og hvordan det skal utstedes. Nasjonalt ID-senters initiativ til dialog på tvers av de statlige aktørene og finansnæringen er et viktig bidrag i vår felles innsats for et anstendig arbeidsliv uten sosial dumping og annen kriminalitet.

Ingrid Finboe Svendsen
direktør i Arbeidstilsynet

Bankene har behov for å verifisere rett ID

FINANSNÆRINGEN har i flere år sett behov for og ytret ønske om at det i Norge etableres en helhetlig tilnærming til identitetsmisbruk. Finans-Norge ser positivt på at Nasjonalt ID-senter nå ønsker å innlemme andre aktører i offentlig og privat sektor i sitt samarbeid. Nasjonalt ID-senter innehar en enorm kompetanse innenfor ID-arbeidet, og Finans Norge ser meget positivt på at dette nå også tilfaller andre samfunnsaktører utenfor den alminnelige utlendingsforvaltningen. Dette viser en erkjennelse av at identitetsforvaltning ikke er forbeholdt utlendingsforvaltningen, men at samtlige samfunnsaktører har behov for å kunne verifisere rett identitet under sin daglige samhandling, og at de må bidra i dette arbeidet.

Jan Daniel Juniszewski
Finansnæringens Fellesorganisasjon

Felles kamp mot bruken av falsk ID

ROMERIKE POLITIDISTRIKT er opptatt av god kompetanse på dokumentkontroll, særlig i 1.- og 2.-linje på Oslo lufthavn. I fjor innreisekontrollerte vi 2,7 millioner reisende. Vi vet hvor viktig det er å ha nødvendige verktøy og god kompetanse. Vi vet også at våre øvrige medarbeidere i distriktet og kolleger i landet ellers ønsker mer kompetanse i å avsløre forfalskede dokumenter. Jeg har fulgt med på Nasjonalt ID-senter fra planleggingsstadiet til de nå er godt i gang og fyller tre år. Nasjonalt ID-senter er blitt en viktig kompetanseetat, og har allerede plassert seg i front innen identitetsproblematikken. Vi vil utvikle vårt samarbeid med Nasjonalt ID-senter. De har nytte av vår praktiske erfaring, vi av deres spesialistkompetanse på dokumenter. Sammen vil vi og resten av Politi-Norge jobbe for å bli enda bedre i å bekjempe bruken av falsk identitet.

Politimester Bjørn Vandvik
Romerike politidistrikt

NYTTIGE VERKTØY

På nidsenter.no finnes noen av de viktigste verktøyene som våre brukere kan benytte i det daglige ID-arbeidet.

For Nasjonalt ID-senter er det viktig å tilgjengeliggjøre den brede kompetansen overfor brukerne. Portalen på nidsenter.no er den enkleste måten å gjøre det på. Der får brukerne tilgang til rettskilder, høringer, brukermanualer og publikasjoner om ID-arbeid, for å nevne noe.

Portalen består av en åpen og en lukket del, der den sistnevnte inneholder sensitiv informasjon som krever beskyttelse.

E-LÆRING:

Nasjonalt ID-senter har laget flere e-læringskurs som forklarer ulike sider ved ID-arbeid. Modulene er rettet mot 1.-linjen, og gir brukerne en grunnleggende introduksjon til de aktuelle temaene. Eksempler på e-læringskurs er hvordan man jobber med lys og lupe, hva man skal gjøre når man oppdager en falsk ID, og hvordan man kontrollerer den maskinlesbare sonen (MRZ) i dokumenter.

Modulene brukes også som en del av Nasjonalt ID-senters opplæring i 1.-linje-arbeid. Personene som skal få opplæring, bes gjøre seg kjent med innholdet i de aktuelle modulene før opplæringen begynner.

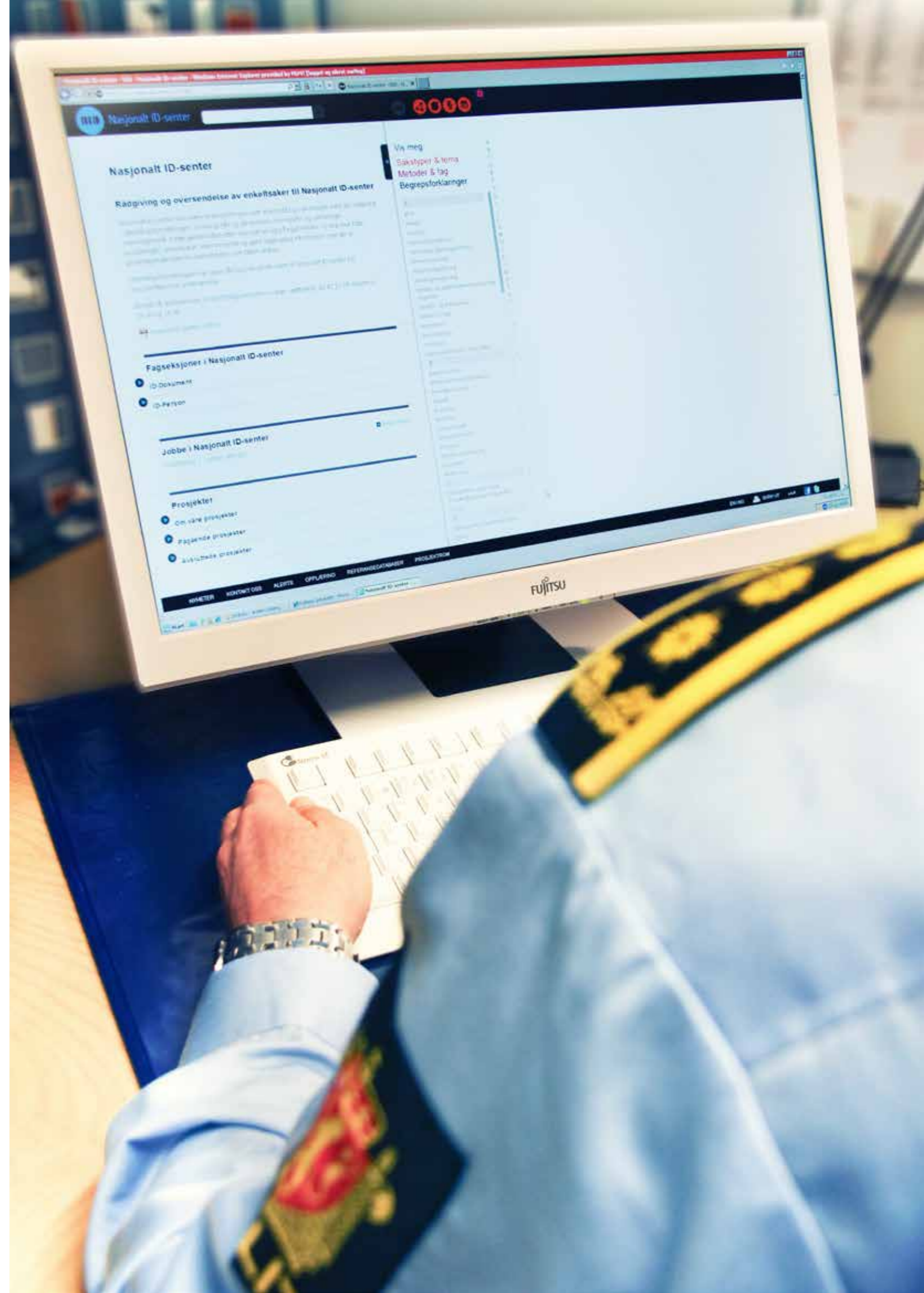
REFERANSEDATABASES:

Portalen gir tilgang til en referansedatabase, og hjelp med å skaffe tilgang til fire andre. Databasene inneholder informasjon om blant annet metodebruk, trender og eksempler på hvordan identitetsdokumenter skal se ut. Det inkluderer fødsels- og dødsattester, visum, reisedokumenter, ID-kort og oppholdstillatelser. Noen av databasene dekker land fra hele verden, mens andre omhandler EØS-land.

ID-BASEN:

Denne basen, som lanseres i januar 2014, inneholder informasjon som knytter seg til konkrete land. Dette er et nyttig verktøy for personer som jobber med ID-vurdering. Hvilken faktainformasjon kan brukes som utgangspunkt i samtalen med en som har saken sin til behandling? Hvordan skal ID-dokumentet vedkommende viser fram egentlig se ut? Hvilke kontakter kan være behjelpelige med å verifisere informasjonen? Dette er noen eksempler på spørsmål som ID-basen gir svar på, og som gjør det enklere for saksbehandleren å fastslå identitet.

Portalen består av en åpen og en lukket del, der den sistnevnte inneholder sensitiv informasjon som krever beskyttelse.

VÅR STRATEGI

VIRKSOMHETSIDÉ

Nasjonalt ID-senter er opprettet fordi regjeringen vil styrke arbeidet med å avklare identiteten til utlendinger som kommer til Norge. Nasjonalt ID-senter skal bidra til å høyne kvaliteten, kompetansen, informasjonsutvekslingen og metodeutviklingen innen identitetsarbeid.

HOVEDMÅL

- ▶ Styrke arbeidet med å avklare identiteten til utlendinger som kommer til eller oppholder seg i Norge
- ▶ Sikre et bedre grunnlag for målrettet innsats mot kriminalitet gjennom et helhetlig ID-arbeid
- ▶ Utvikle oss til det ekspertorganet for ID-kunnskap som alle sentrale aktører bruker

FOR Å OPPNÅ DETTE SKAL VI BLANT ANNET:

- ▶ Yte bistand og rådgivning på generelt grunnlag og i enkeltsaker
- ▶ Innhente, bearbeide og utvikle kompetanse
- ▶ Koordinere fag- og metodeutvikling knyttet til identitetsarbeidet i utlendingsforvaltningen
- ▶ Evaluere dagens ID-arbeid, kompetanse med videre
- ▶ Arbeide for å være en attraktiv, fleksibel og moderne arbeidsplass med lavt sykefravær

STRATEGI 1:

Styrke ID-kompetansen

Stadig flere utlendinger kommer til Norge og det er viktig å vite hvem de er. Det stiller krav til den som skal kontrollere, om å være best mulig oppdatert både på regelverk og ID-arbeid. Samtidig er ID-arbeid innen utlendingsfeltet stort og komplekst med mange aktører.

STRATEGI 2:

Utvikle metoder for ID-fastsettelse

Der utlendinger ikke kan dokumentere sin identitet, eller der de legger fram falske dokumenter eller dokumenter med lav eller ingen notoritet, er det nødvendig å finne nye metoder og verktøy for å avklare identiteten.

STRATEGI 3:

Vurdere dokumenters ekthet

I takt med at reise- og identitetsdokumenter blir sikrere, blir de som forfalsker stadig mer profesjonelle.

STRATEGI 4:

Utarbeide analyser

Det er mangelfull statistikk innen identitetsområdet. Statistikk og analyse er avgjørende for å kunne få et bedre bilde av utfordringene.

STRATEGI 5:

Være en attraktiv og moderne arbeidsplass

For å utvikle et ekspertmiljø og et senter for ID-kunnskap er alle ansatte viktige for å bygge fagkunnskap, arbeidsmiljø og kultur.